

זמני ת"א:

כניסת השבת:

19:12

יציאת השבת:

20:11

ר"ת: 20:44

לקבלת העלון

במייל – שלחו

הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

זה השער לה' עדיקים יבוא בו

עֵקֵב

וְהָיָה עֵקֵב תִּשְׁמָעוּן (ז,ב)

הרה"ק מקאברין זי"ע אמר: עֵקֵב ראשי תיבות – אִוֹת בְּרִית קְיֻדֵשׁ. שאל אותו אחד, והא כתיב עקב עם עין ולא עם אלף? ענה הרה"ק: בוודאי, אם שומרים על העין מגיעים ל-אִוֹת בְּרִית.

וְהָיָה עֵקֵב תִּשְׁמָעוּן (ז,ב)

פירש רש"י: "אם המצוות שאדם דש בעקביו תשמעון". הכוונה במצוות שאדם דש בעקביו – זה מצוות שאדם מזלזל בהן, שלא מחשיב אותן כל כך, ויותר גרוע מזה יש עבירות שאדם דש בעקביו, שהוא "מרשה לעצמו" לעבור עליהם.. בלי להרגיש כל כך שמא הוא עושה חטא גדול, כמו שדרשו חז"ל (עבודה זרה יח,א) על הפסוק בתהלים (מטו): "לְמָה אֵיךָ אֵיךָ רָע עֵוֹן עֵקֵבִי יִסְבְּנִי" – "שעוונות שאדם דש בעקביו בעולם הזה מסובין לו ליום הדין" – הכוונה שהם אלו שמסובבין לו את הדין הנגזר עליו מטוב לרע ח"ו.

טבע האדם הוא שמעבירות גדולות הוא נזהר ועושה לו סייגים וחומות, אבל מעבירות קטנות אשר הוא לא מחשיב אותן כל כך, הן אלו שחודרות ובסוף מפילות אותו בעבודת ה'. ועל זה דרש הרב מאיר אליהו את הפסוק בשיר השירים (ב,טו): "אֲחַזּוּ לָנוּ שׁוֹעֲלִים שׁוֹעֲלִים קְטָנִים מְחַבְּלִים פְּרָמִים וּכְרָמִינוּ סְמֹדֵר";

משל לאדם שיש לו כרם של ענבים, מסביב לכרם עשה לו גדר גדולה ורחבה כדי שהשועלים הגדולים לא יכנסו, אבל השועלים הקטנים הם אלו ה"מְחַבְּלִים פְּרָמִים" כי הם נכנסים איפה שיש איזה פירצה קטנה – "לְפֶתַח חֲטָאת רִבְּץ", הם עוברים מתחת או מעל לגדר מחפשים כל חור להיכנס, ואז מחבלים את הכרם.

והנמשל ברור, שהאדם עושה לעצמו סייגים וגדרות בעבודת ה', כדי לא ליפול בעבירות חמורות, אבל על "עבירות קטנות" הוא לא עומד על המשמר והן אלו שחודרות את השיריון של יראת השמיים, עוברות את הגדר ומפילות אותו בעבודת ה' ויכולות להפסיד לו את כל העולם הבא ח"ו.

לכן אמרו חז"ל הקדושים במשנה באבות פרק ב משנה א: "וְהָיָה זֶהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, שְׂאִין אֶתָּה יוֹדֵעַ מִתֵּן שְׂכָרְךָ שֶׁל מִצְוֹת. וְהָיָה מְחַשֵּׁב הַפֶּסֶד מִצְוָה כְּנֹגֵד שְׂכָרָהּ, וְשֹׂכֵר עֲבָרָה כְּנֹגֵד הַפֶּסֶדָּהּ. הִיא נְהוּג לומר בְּנוֹבֵה־רְדוּק; אדם שאינו משווה עליו מצוות קלות כבחמורות, סופו שאפילו חמורות יהיו שוות בעיניו כקלות.

וְרַם לְבַבְךָ וְשִׁכְחָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (חיד)

מסופר על הגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א, שלאחר שהקים את ישיבתו הגדולה והשיג עבור הבחורים חדרים נאים ומרווחים, היו אנשים שהעירו לו כי הדבר עלול להחזיר בבחורים רוח גאוה, השיב להם רבי חיים: אספר לכם מעשה שקרה עמי: פעם הייתי בעיירה קטנה והלכתי ביום שישי למרחץ, כשרציתי לחלוץ את מגפי, בא שומר בית המרחץ לעזור לי לחלוץ כדי שיוכל להרוויח כמה פרוטות, הלה משך במגפי בכל כוחו, אמרתי לו בניחותא: אצלנו בוולוז'ין חולצים לאט לאט, מיד התקצף הבלן והרים את המגרפה להכות אותי, באומרו, איך הינך מעיז ללמדני, הרי בכל העולם אין איש מומחה שיחלוץ מגפים יותר טוב ממני. תראו נא ידידי סיים ר' חיים, כי גם איש זה שמלאכתו חליצת נעליים ומתגורר בבית המרחץ לשומרו, גם הוא עלול להתגאות, ולא דווקא אדם שגר בחדר מרווח, הוי אומר כל דבר עלול להביא את האדם לידי גאוה, והדרך להימלט ממנה היא אך ורק על ידי תיקון המידות.

וְאִתְּפֹשׁ בְּשָׁנֵי הַלַּחַת וְאִשְׁלַח מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאִשְׁפֹּרֵם לְעֵינֵיכֶם (טז)

צריך להבין, למה הוצרך משה לתפוש, הלא היו תפושים בידו? ביאר הגה"צ רבי חיים זייציק זצ"ל: משה רבינו עשה מאמץ לתפוס הלוחות בידו, כי למרות שהחליטו לשבור את הלוחות, רגשי לבו מנעו ממנו להשליך לארץ את הלוחות שקיבל ביגיעה ובמסירות נפש כה גדולה, שהרי כשעלה למקום רצו המלאכים לפגוע בו ולשורפו על כך שבא להוריד את התורה לארץ, והשתדלו למנוע ממנו זאת בטענם: "תנה הדרך על השמים", רק לאחר שטען נגדם הצליח לקיים את הלוחות בידו. גם כשעלה למרום לקבל הלוחות וישראל עשו את העגל ביקש הקב"ה לקחתם מידו וגבר ידו של משה וחספן מידו ואח"כ ברכו הקב"ה ואמר: יהא שלמא על ידא דגברת מנאי וזה מה שהתורה משבחת את משה ואומרת: "לכל היד החזקה" (ירושלמי תענית ס"ה ה"ה) לכן היה למשה רבינו נסיון וצער לגדול להשליך הלוחות לארץ, היטב כאב לו לאבד בידים את כל העמל ואת האוצר הגדול ויקר והנצחי הזה והוא נזקק למאמץ נפשי גדול כדי להוציא את הלוחות מידו ולהשליכם כנגד רגשות לבבו, אלא שעשה זאת, כי ידע שזה מה שהיה עליו לעשות. מכאן לקח גדול לכל בעלי עליה שידאגו לשמור מכל משמר על הרכוש הרוחני שהצליחו לרכוש ולצבור לעצמם בעמל ויגיעה ולא יזלזלו חלילה בפרי עמלם, אל יתיחסו אליו באדישות ובקרירות אלא יעשו הכל לשמור עליו כעל בבת עינם. (מעייני החיים – לתתך עליון)

רַק בְּאַבְתְּיָךָ חֶשֶׁק ה' לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזָרְעָם אַחֲרֵיהֶם (יז)

בפרשה אנו רואים כמה פעמים את העניין של זכות אבות – אבותינו אברהם יצחק ויעקב "רק בְּאַבְתְּיָךָ חֶשֶׁק ה' לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזָרְעָם אַחֲרֵיהֶם" ועוד כהנה בתחילת הפרשה ועוד. כי מצוה גדולה או מסירות נפש של הורים יכולה להועיל לבניהם אחריהם. נזכרתי במעשה שהיה לפני שנות דור. ביום בהיר אחד החזון איש קרא לי וסיפר כי בחור מהקיבוצים בא ללמוד בישיבת פוניבז', אך הישיבה לא הצליחה לסדר לו פנקס מזון למחייתו. אם ידוע לכם, פעם היו מקבלים דף כזה בו היה כתוב לדוגמא: יעקב גלינסקי כך וכך ילדים מקבל חצי ק"ג סוכר שני ק"ג קמח וכו'. אמר החזון"א: בעיירת חדרה שם אתה ראש ישיבה, יש קציץ אחראי, דרכו תוכל לפעול להשיג אישור לאותו תלמיד. בסיום בקשתו אמרתי "יש לי שאלה לשאול". "אני לא הרב בזכרון מאיר (שכונת מגוריו) גש להרב וואזנר "חייך החזון איש והשיב, אלא שאח"כ הסכים לשמוע את השאלה. "מדוע ואיך זכה בחור כזה ללמוד בפוניבז' מה הוא שונה מחבריו, שהרי הוא והם מאותו קבוץ"? "זכות אבות" ענה החזון"א. אתם, בני ישיבה – ישיבת בין הזמנים, אשריכם, ואספר לכם עוד בעניין הקיבוצים. בתקופת העלייה לארץ כאשר החלו להעביר על דתם את ילדי העולים מארצות המזרח, יצאנו בשליחות החזון"א למעברות. להציל אותם. אחד הקשיים בהצלת הילדים היה לדעת מי ומי מהעולים מעוניין ללמוד במוסדות חרדיים, ולתבוע מהממשלה לתת לאותו אחד חינוך דתי. כי המפ"מניק'ס סגרו את מחנות העולים ניתקו אותם בכח מהרחוב החיצוני, ולא היתה גישה אליהם. בתקשורת ובממשלה אמרו כי לא ידוע להם בכלל שיש מישהו שרוצה ללמוד במוסדות דת חרדים, אין עולים המעוניינים בחינוך דתי. ובתוך המחנות איימו עליהם שמי שיתבע חינוך לא ממלכתי יישאר רעב ללחם (וכך גם עשו הלכה למעשה).

אך עם כל זאת מפעם לפעם הסתננו החוצה מכתבי זעקה לגדולי ישראל: "תושיעו אותנו". יום אחד יצאנו קבוצה למחנה עולים לא הרחק מראש העין. המטרה הייתה להסתנן פנימה להציל כמה שיותר בזמן הקצר שעמד לרשותנו, למשל, להחתים יהודים על כך שהם מעוניינים בחינוך עצמאי או חינוך חרדי לצאצאיהם. כמו כן לשמוע שמות ופרטים טכניים. המקום היה מגודר. החלטנו להסתנן מתחת לגדרות התיל ולהיכנס בכל מחיר. אחד הבחורים הגביה מעט את הגדר, השני חפר עם מוט ברזל, נוצרה חפירה קטנה. מי יכול להיכנס בפתח כזה צר? יעקב גלינסקי, שהיה נמוך וקטן.. נשכבתי על הארץ דחקתי את הראש ועד שהספקתי להשחיל חצי גוף כבר הבחינו בי האחראים מבפנים – שעטו אלי ברכבם משכו אותי פנימה ונתפסתי בידיהם. החברים מיהרו לשוב לבני ברק להזעיק עזרה" גלינסקי נתפס". דבר ראשון הם נכנסו מבוהלים אל החזו"א וקראו: "תפסו את יענקל'ה גלינסקי", והחזו"א לא נבהל, ולא עוד שהעלה חיוך על פניו: "לא הם תפסו אותי, אלא הוא תפס אותם" אמר ולא יסף. הבחורים לא יכלו לרדת לסוף כוונתו, וחזרו לשיבה. ומה באמת היה שם? רבותי! שם במעברות למדתי טוב את הפסוק "שלח לחמך על המים כי ברוב הימים תמצאנו" לא יאומן כי יסופר. וכך זה התגלגל! בתחילה קיבלתי כמה דפיקות ודחיפות, הובילו אותי למשרד המחנה, החלטתי לתת להם להבין שאני מדבר רק אידיש, והם חיפשו פקיד כזה שמבין והכניסו אותו אלי. מיד כשנכנסו ראינו שאנחנו מכירים מסמקנד שברוסיה. היה זה בסוף ימי המלחמה, כשגלינו למעמקי רוסיה, הרעב שם היה נורא נוראות ויהי היום ואותו בחור – שכעת פקיד – הבחין שיש לי בידיים צלחת איטריות, הוא ניגש אלי בתחנונים שאתן לו לאכול, ראיתי שהמצב שלו קשה ונענעתי קצת בראשי, הוא מיד התנפל על הצלחת ולא השאיר לי כלום. והנה כעת נפגשנו שוב ... מיד הזכיר לי הוא את הסיפור, שוחחנו, עד שהוא שאל עצה איך יעזור לי מבלי שיעיפו אותי מתפקידו. השבתי לו כך! תאמר לאחראים כי תפסת 'דג שמן', אחד הפעילים המסוכנים ביותר, ודבר ראשון יש להסתובב איתו ולהתריע מפניו בכל האוהלים. התכנית הצליחה בסייעתא דשמיא, הוא עבר איתי מאהל לאהל והצלחתי להעלות על דף כשישים שמות של ילדים, שוודאי ירצו מוסדות חינוך חרדיים. ואז זרקו אותי ב"בושת פנים" עם כמה בעיטות מהמעברה, ו... העיקר שהסחורה בידיים שלנו. כאשר חזרתי לב"ב סיפרו לי את דברי החזו"א, השתוממתי והשתוממו כולם מחזונו. ולמדתי כיצד מנת אטריות הצילה שישים ילדים, שיש להם זכות אבות. (הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, להגיד)

וְלַמְדַתֶּם אֹתָם אֵת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְכְךָ וּבְקוֹמְךָ (יא,יט)
 נאמר בגמרא (ברכות ז,ב) לגבי שימוש תלמידי חכמים: "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה" אמר ה"חזון איש" זי"ע שהדבר נכון גם לגבי ההורים שהתנהגותם של ההורים משפיע על הילדים יותר ממה ששומעים מהם דברי מוסר. וזה יש לפרש בפסוק בפרשתנו "וְלַמְדַתֶּם אֹתָם אֵת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְכְךָ וּבְקוֹמְךָ". איך נוכל ללמד את בנינו לדבר בדברי תורה, זה אפשרי על ידי שיראו איך אתה מתנהג "בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ", איך אתה מתנהג "וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ", איך אתה מתנהג "וּבְשֹׁכְכְךָ וּבְקוֹמְךָ".

אדם גדול נבחן בדברים הקטנים, ומעשה בגמרא (בבא מציעא כד): שנגנבה כוס יקרה מהמארח של מר זוטרא חסידא, ומר זוטרא ראה את אחד התלמידים שהוא מנגב את ידיו בגלימה של חברו, אמר מר זוטרא אם הוא לא נזהר בממונו של חברו סימן שהוא הגנב, ואכן בדקו ומצאו שהוא הגנב. ולכאורה יש מרחק עצום בין לנגב ידיו בבגדי חברו, לבין לגנוב ממש, אלא הוא שאמר רש"י דברים שהאדם דש בעקביו, משם זה מתחיל 'ואם האדם יקפיד בזה קל וחומר שיקפיד בדברים גדולים.

עֲשֵׂה מִשְׁפֵּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה (י, יח)

מקרה אמיתי שהתרחש בארצות הברית. לפני שנים מספר היה אדם שנאשם על רצח בר מינג. העונש הצפוי על עברה שכזאת הוא גזר דין מוות! אותו אדם שכר עו"ד טוב וממולח בתקוה שיצליח לזכות אותו בדין ולהצילו ממוות. לעו"ד הזה, אף שהיה חריף וחכם, היה מאוד קשה להוכיח את חפותו של הקליינט שלו כי כל הראיות הצביעו שאותו אדם אכן ביצע את העברה החמורה ורצח בדם קר איש חף מפשע. מועד ההכרעה הגיע. הדיון האחרון נקבע וכולם הופיעו בבית המשפט. הקטגורים החלו לטעון את טענותיהם הקשות והפנו אצבע מאשימה לאותו מואשם. ראיה אחר ראיה שגרמו להתהדקות החבל סביב הצוואר של אותו נאשם. כעת הגיע תורו של אותו עורך דין. כולם חיכו למוצא פיו כיצד יוכל להכחיש את כל אותן הראיות הצועקות פה אחד שאותו נאשם הוא אכן הרוצח. העו"ד החל לדבר וכה אמר: "ברצוני להפריח את כל הראיות שנאמרו פה. יש לי ראיה חותכת, ראיה שלא תשאיר כל ספק שאין הנאשם ביצע את הדבר הנורא. הנאשם חף מפשע". כולם עשו את אוזנם כאפרכסת ותפסו רצינות. כיצד יוכל אותו עו"ד להוכיח דבר שכזה, כיצד מסוגל להפריך את כל הטענות והראיות? העו"ד המשיך לדבר: "מיד האמת תיתן קולה וכולם ידעו שהיתה כאן מזימה מרושעת להרשיע את הנאשם בפשע שהוא לא עשה". העו"ד אחז בפעמון ואמר: הקליינט שלי מואשם שרצח את פלוני. שימו לב כולם. ברגע שאצלצל בפעמון יכנס לבית המשפט אותו פלוני בכבודו ובעצמו ויוודע קבל עם ועדה שהקליינט שלי כלל לא רצחו". כולם היו המומים והסבו ראשם לעבר הדלת. הפעמון החל לקשקש אך איש לא הופיע. דקה עברה, שתיים ושלוש אך אין. אף אחד לא נכנס. כל הראשים כעת הופנו לאותו עו"ד. המבטים של הנוכחים כאילו אמרו: נו, מה עכשיו יש לך לומר? העו"ד לא התרגש כלל ופתח את פיו ואמר: כבוד השופט וחבר המושבעים. הנה לפניכם ראיה כאלף עדים שהקליינט שלי חף מפשע. כשצילצלתי בפעמון כל המבטים הוסבו לדלת. אם הקטגורים כל כך בטוחים שהקליינט שלי רצח את פלוני, מדוע הסתכלו לדלת? זוהי הוכחה חותכת שגם להם יש ספק אם אכן הנאשם רצח, ולמה נחרוץ את דינו למיתה בשל ספק? כולם היו המומים מדבריו של אותו עו"ד ממולח. השופט הכריז על הפסקה קטנה להתיעצות עם חבר המושבעים. ההפסקה הגיעה לסיימה. השופט נכנס עם חבר המושבעים. פסק הדין נקרא. אותו נאשם, נגזר דינו למיתה! העו"ד המופתע ביקש הסבר והשופט אכן הסביר. כשצילצלת בפעמון ראיתי שכולם הסבו את מבטיהם לדלת. כולם מלבד אחד, מלבד הנאשם. הוא ידע שאכן הוא רצח את פלוני והדבר מופרך מהמציאות שאותו פלוני יכנס, ולכן לא הטריח את עצמו להפנות את ראשו. זוהי הראיה החותכת מכולם שהנאשם אכן רצח את פלוני. סיפור אמיתי שהתרחש, אך מהו קשור לפרשתינו? בפרשתינו נאמר שהקב"ה ישתבח שמו לעד עושה משפט יתום ואלמנה. ה' יתברך דואג ומרחם ביתר שאת לאלמנה וליתום ומזהיר אותנו לבל לצערם ומצוה לנהוג בהם בחמלה ובכבוד יותר משאר אנשים. ואם במשפט בשר ודם כל כך קשה לצאת זכאי ולהתגבר על הקטגורים, להבדיל כמה קשה יהיה עת נתבע ע"י אלמנה או יתום אם חלילה נצערם או נפגע בכבודם שהקב"ה העיד שהוא יעשה את משפטם? נכבד כל אדם ובפרט אלו שאנו מצווים.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה, שגיב בן רותי.

הצלחה ופרנסה טובה: לשגיב בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: אהרון רפאל בן רבקה, ציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, שרה בת תמרה, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה.

לעילוי נשמת: בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארוז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בז שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קליז לוי בת מסעודה ז"ל.